

3. Инновационный менеджмент: Справ.пособие / под. ред. П.Н.Завлина, А.К.Казанцева, Л.З.Миндели. - СПб.: Наука, 1997. - С.560.
4. Ионцов М. Инновационная сфера: состояние и перспективы // Экономист.-2004.-№ 10.-С.17-22
5. Комраков Е.М. Создаем инновационное образование // Народное образование.-2003.-№7.-С.30-37
6. Красносова О.М. Проблеми матеріального стимулювання персоналу промислових підприємств// Фінанси України. - 2002. - № 10. - С. 48-52.
7. Кулагин А.С., Леонтьев Л.И. О стимулировании инновационной деятельности // Недвижимость и инвестиции. Правовое регулирование. - 2004г. - № 1(10) http://www.drp.ru/journal/journal_8_7.htm
8. Пічкур О. Особливості інноваційної діяльності на сучасному етапі// Інтелектуальна власність. - 2005. - № 1. - С. 34-39.

Проанализирован ряд факторов, которые влияют на управленческие инновации. Рассмотрены теоретические и методологические подходы относительно использования потенциала организаций и построения управления системой. Рассмотрен вопрос о необходимости в управленческих инновациях и методов, которые используются руководителями предприятий, роль инноваций в решении управленческих задач.

It is analyzed row factor, which influence upon management innovation. They are considered theoretical and methodological approaches for use the potential organization and buildings of system management. Considered question about need in management innovation and methods, which are used leader enterprise, role of innovations in decision of the management problems.

УДК 330.341.1

Л.А. Коваль, доц., канд. екон. наук, С.А. Романчук, доц., канд. тех. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Передбачені складові високотехнологічного прориву і формування інноваційної економіки

Розглянуто можливість застосування зарубіжного досвіду в управлінні стратегічним розвитком країни. Проаналізовано стан інноваційного розвитку в Україні. Визначено чинники, які впливають на негативну ситуацію в сфері інноваційного розвитку. Переглянуто систему пріоритетів інноваційної діяльності, запропоновані пропозиції щодо здійснення інноваційного прориву в Україні.

модернізація економіки, конкурентоспроможність, інноваційна діяльність, технічний розвиток, якість продукції, венчурне фінансування, інноваційна інфраструктура, державне регулювання трансферу технологій, інвестиційна привабливість

Постановка проблеми. Розвиток та модернізація економіки України на інноваційній основі передбачає підвищення конкурентоспроможності підприємств, їх адаптацію до нових умов господарювання, зростання темпів модернізації виробництва. Забезпечення високого рівня науково - технічного розвитку країни, поліпшення результатів інноваційної діяльності підприємств вимагають створення передумов для проведення структурних змін в економіці, зростання обсягів фінансування інноваційної сфери, державного регулювання та підтримки інноваційних процесів, використання ефективних форм управління новими розробками, піднесення конкурентоспроможності та якості продукції вітчизняних виробників.

Необхідність удосконалення фінансування та управління науково-технічною сферою підтверджується зниженням результатів інноваційної діяльності підприємств України. Суттєво скоротилися темпи впровадження нових технологій та обладнання. Знизилися обсяги випуску нової продукції, не подолані тенденції погіршення стану

основних виробничих фондів підприємств. Зменшилось фінансування інноваційної сфери, на підприємствах відчувається недолік кваліфікованих робітників і фахівців. Низькі темпи впровадження нових розробок гальмуються відсутністю фінансової підтримки та стимулювання нововведень, системи страхування ризику та гарантій повернення інвестиції, ефективного управління інноваційними проектами [1].

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Тому є необхідним дослідження наукових та теоретичних підходів щодо необхідності вдосконалення інноваційної діяльності. Такі вітчизняні вчені як Андрощук Г., Гришин І.Л., Лонцов М., Лебедева Е.А. та інші внесли суттєвий внесок щодо вивчення цієї проблеми.

Вивчення зарубіжного досвіду управління стратегічним розвитком фірм показало, що високі темпи фінансування науково-технічної сфери, державне регулювання інноваційної діяльності, стимулювання нових розробок забезпечують піднесення конкурентоспроможності продукції та освоєння нових ринків збуту, зростання доходів компаній.

Невирішені частини загальної проблеми. Вирішення цих проблем можливо за рахунок використання досвіду зарубіжних компаній по управлінню науково - технічною сферою, який необхідно адаптувати до умов розвитку економіки України. Це вимагає поліпшення державного регулювання інноваційної діяльності, застосування ефективних форм управління новими розробками, реалізації стратегій інноваційного розвитку підприємств, організації трансферу технологій, освоєння досягнень конкурентів у сфері діяльності підприємств, піднесення їх інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності виробництва [3].

Виклад основного матеріалу. Аналіз ситуації в Україні свідчить, що, попри високий інтелектуальний потенціал у прикладній та фундаментальній науці, показники темпів та якості інноваційних процесів в національній економіці залишаються надзвичайно низькими, що має, зокрема, такі неприпустимі негативні прояви:

- панівними в Україні залишаються ресурсомісткі низькотехнологічні галузі, а високотехнологічні напрямки створюють лише близько 3-5 % загального продукту. Постійно скорочується чисельність промислових підприємств, що займаються інноваційною діяльністю. У 2008 р. таких підприємств було 1086 або 11,0 % із загальної кількості. У 2007 р. їх кількість становила 1180 або 12,3 %, у 2006р. - відповідно 1496 та 15,1 %. Протягом 2008 р. обсяг реалізації інноваційної продукції становив лише 6,4 % від реалізації загального обсягу продукції промислового виробництва, а частка інноваційної продукції в українському експорті - менше 1 % [2];

- фінансування високотехнологічних напрямків є вкрай низьким, інвестиції не спрямовуються до інноваційної сфери.

- постійно скорочується освоєння нових видів техніки - за 10 років майже у 12% разів. Підривається наявний людський потенціал інноваційної діяльності. Протягом 15 років кількість зайнятих у високотехнологічній сфері в Україні скоротилась втричі [2].

- відсутність попиту на високотехнологічні розробки, спричинена неспроможністю вітчизняних виробників фінансувати та впроваджувати відповідні наукові дослідження.

Через відсутність комерціалізації продукту не відбувається взаємовигідного співробітництва між освітою, наукою та реальним сектором. Це викликає необхідність орієнтації на високотехнологічні розробки, що існують за межами країни. При цьому задоволення попиту є проблематичним через високу конкуренцію закордонних виробників.

У результаті постійно зростає відсталість технічного рівня більшості виробництв України від рівня розвинутих ринкових економік. За умови збереження

наявної ситуації, з кожним роком в Україні консервується і посилюється технологічне відставання від провідних країн світу, блокуються можливості формування стійкого економічного зростання на основі використання інновацій. Досвід, набутий в Україні за останні роки, підтверджує, що на шляху еволюційного розвитку неможливо вирішити проблеми переходу до інноваційної економіки. Всі країни, які вирішили таке завдання - США, Японія, Фінляндія, Індія, Ірландія, Китай та ін., зробили це шляхом здійснення високотехнологічних проривів, що передбачало активне втручання держави в економічний розвиток [3].

Практика більшості країн свідчить, що здійснення високотехнологічного прориву і формування інноваційної економіки повинно передбачати такі складові:

- активну та всебічну підтримку державою, спеціальними та регіональними органами влади новостворених інноваційно-орієнтованих структур та їх потенційних утворювачів;

- розробку альтернативи витоку висококваліфікованих фахівців з країни, оскільки високий рівень «витоку мозків» унеможливорює побудову високотехнологічної економіки;

- створення ринкових механізмів, що роблять розвиток науки і впровадження її досягнень економічно вигідними, оскільки інноваційні тенденції не можуть бути сформовані лише централізованим рішенням;

- заохочення прямого співробітництва із закордонними науково-дослідними установами;

- залучення іноземних інвестицій для стимулювання розвитку сфери надризикованого венчурного бізнесу. Саме за допомогою венчурного капіталу на базі малих інноваційних компаній утворились відомі фірми - провідні виробники комп'ютерів та програмного забезпечення;

- сприяння активному розвитку і функціонуванню малого інноваційного бізнесу, що є мобільнішим, більшою мірою спроможний до оперативної розробки й впровадження нововведень у виробництво;

- створення умов сполучення елементів інноваційної інфраструктури та великих наукових і освітянських центрів;

- сприяння залученню внутрішніх та іноземних інвестицій до науково-технічної сфери шляхом створення сприятливого податкового клімату [1].

Теоретичне і практичне значення результатів. Проведений аналіз свідчить, що науково-технічні розробки та їх впровадження залишаються в Україні однією з досить неврегульованих сфер суспільного життя. Відтак здійснення інноваційного прориву має забезпечуватись активною державною політикою за напрямками:

- нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності;

- створення сприятливого інституційного середовища, у тому числі формування та всебічної підтримки складових інноваційної системи. Реалізація цих напрямків вимагає прийняття комплексної державної Програми забезпечення високотехнологічного прориву України. Першочерговим заходом відповідно до Закону України «Про державні цільові програми» має стати розробка концепції Програми. Зазначена концепція має бути представлена офіційними ЗМІ для ознайомлення та обговорення громадськістю України та має передбачати здійснення в найближчій перспективі таких ключових заходів забезпечення високотехнологічного прориву;

- розробки та впровадження фінансового, кредитного, податкового, митного та інформаційного механізмів забезпечення розвитку інноваційних напрямків економіки.

- створення відповідної законодавчої бази, що має сформувати єдину правову систему законодавчого забезпечення наукової та науково-технологічної

діяльності, встановити та пов'язати між собою різні структурні елементи та правові основи їх взаємодії;

– перегляд системи пріоритетів інноваційної діяльності з метою підвищення прозорості та обґрунтованості процедури їх визначення, скорочення кількості пріоритетних напрямів, критеріями чого для підприємств відповідних галузей мають бути: частка інноваційної продукції у загальному обсязі виробництва, застосування нових технологічних процесів, ступінь зниження ресурсомісткості та енергоємності виробництва, частка витрат, що спрямовується на здійснення інноваційних процесів;

– розробка та впровадження механізмів сприятливого фінансування та кредитування елементів інноваційної інфраструктури, у тому числі шляхом:

1) компенсації банківського відсотку учасниками технопарків за інноваційними проектами, що пройшли відповідну державну експертну комісію;

2) часткової участі держави у прямому фінансуванні проектів технопарків за умови залучення приватного капіталу;

3) прямої участі держави у створення венчурних фондів з метою стимулювання розвитку венчурного бізнесу та створення умов для інвестування для малих наукоємних підприємств [4];

4) створення державної кредитної установи, що має надавати пільгові кредити для підприємств та окремих розробників, які здійснюють впровадження інноваційних розробок [4];

– побудови системи науково-технічної інформації, що забезпечить широкий доступ до знань про нові досягнення науки та технології, патентної інформації через створення та підвищення доступності баз даних в мережі Інтернет;

– створення комунікаційних центрів для учасників інноваційного процесу, у тому числі шляхом сприяння утворенню на базі університетів, наукових установ та приватного капіталу інноваційно-посередницьких структур, що мають надавати організаційну допомогу вітчизняним розробникам у пошуку замовників інноваційних розробок та відповідної продукції;

– розв'язання проблеми інтелектуальної власності, яке повинно вирішуватись за умови дотримання міжнародних угод у цій галузі [1];

– активне залучення іноземного капіталу до сфери високих технологій, для чого необхідно переглянути національне законодавство щодо створення спеціальних економічних зон, промислово-фінансових груп та внесення змін у практику приватизації підприємств у високотехнологічному секторі економіки.

Висновки і перспективи подальших розробок. Вирішення проблем можливо за рахунок використання досвіду зарубіжних компаній по управлінню науково - технічною сферою, який необхідно адаптувати до умов розвитку економіки України.

Список літератури

1. Андрощук Г. Державна інноваційна політика // Інтелектуальна власність.-2004.-№1.-С.37-40
2. Гришин І.Я. Національна ідея тотальних інновацій та інформаційна технологія клієнт-сервер//Вісник УАДУ.-2005.-№2.-С.205-208
3. Ионцов М. Инновационная сфера: состояние и перспектива // Экономист.-2004.-№ 10.-С. 17-22
4. Лебедева Е.А. Венчурные фирмы в США//Вопросы изобретательства.-2003.-№8.-С. 11-15

Рассмотрена возможность применения зарубежного опыта в управлении стратегическим развитием страны. Проанализировано состояние инновационного развития в Украине. Определены факторы, которые влияют на отрицательную ситуацию в сфере инновационного развития. Пересмотрена система приоритетов инновационной деятельности, даны предложения относительно осуществления инновационного прорыва в Украине.

The considered possibility of the using the foreign experience in management strategic development country. The analyzed condition innovation developments in Ukraine. The certain factors, which influence upon negative situation in sphere innovation developments. Revised system of priorities innovation activity, are given offers for realization innovation breakout in Ukraine.